

Hallituksen esitys eduskunnalle hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistämistä koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtioneuvostosta annettua lakia, valtion talousarviosta annettua lakia ja kielilakia. Kehitysyhteistyötä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle annettu laki kumottaisiin ja sen tilalle säädettäisiin laki kehitysyhteistyötä koskevasta kertomuksesta. Sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annettu laki kumottaisiin.

Hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus ehdotetaan yhdistettäväksi hallituksen vuosikertomukseksi, jonka laatimisesta ja toimittamisesta eduskunnalle säädettäisiin valtioneuvostosta annetussa laissa. Valtion talousarviosta annettua lakia ja -asetusta ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että laissa olisi säännökset aineiston toimittamisesta hallituksen vuosikertomukseen.

Hallituksen vuosikertomus olisi perustuslaissa säädetty valtioneuvoston eduskunnalle vuosittain antama kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta. Hallituksen vuosikertomus annettaisiin eduskunnalle kertomusvuotta seuraavan vuoden toukokuussa. Kertomusvuosi olisi edelleen kalenterivuosi.

Yhdistetty kertomus kattaisi ne tiedot, jotka ovat sisältyneet hallituksen toimenpidekertomukseen ja valtion tilinpäätöskertomukseen. Hallituksen selvitykset toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt eduskunnan päätöksiin liittyvien lausumien ja kannanottojen johdosta, kuuluisivat vuosikertomusaineistoon.

Hallituksen toimenpidekertomuksessa esitetyt tiedot toimenpiteistä valtiopäiväpäätösten yhteydessä ei enää esitettäisi hallituksen vuosikertomuksessa. Vastaava tieto toimitettaisiin sähköiseen muotoon eduskunnan saataville.

Eduskunnalle annetaan muita kertomuksia kielilain, kehitysyhteistyötä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle annetun lain sekä sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annetun lain mukaisesti. Eduskunnalle annettaisiin edelleen kielilain mukaisesti annettava kertomus sekä kehitysyhteistyötä koskeva kertomus. Näitä kertomuksia ei enää säädettäisi annettaviksi hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä. Työllisyyskertomuksen antamista koskenut säännös ei enää ole voimassa. Sosiaali- ja terveystietokertomuksesta on tarkoitus luopua ja toimittaa ajantasainen tieto eduskunnan käyttöön muutoin.

Valtioneuvostosta annetussa laissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle kalenterivuositteittäin hallituksen toimintaa ja valtioalouden hoitoa koskevan hallituksen vuosikertomuksen, josta säädetään lisäksi valtion talousarviosta annetussa laissa. Talousarviosta annetussa laissa säädettäisiin valtiovarainministeriön tehtäväksi toimittaa talousarviolain ja -asetuksen perusteella koottava aineisto hallituksen vuosikertomukseen. Lisäksi talousarviosta annetussa laissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö voisivat antaa tarkempia ohjeita hallituksen vuosikertomuksen valmistelusta.

Kertomusten yhdistämisellä vähennetään erillisten ministeriöitä velvoittavien raportointien määrää ja tiivistetään eduskunnalle toimitettavan tiedon määrää. Kertomuksen sisältöä kehitetään tulevaisuudessa siten, että hallitusohjelman toimeenpano ja hallituksen toimenpiteiden tuloksellisuutta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskeva tieto muodostaa kertomuksen keskeisen sisällön.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuonna 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
Kertomusmenettelyn tausta.....	3
2 NYKYTILA	4
2.1 Hallituksen kertomusmenettelystä.....	4
Hallituksen toimenpidekertomus	4
Valtion tilinpäätöskertomus	5
Tilimuistutuskertomus	6
Eduskunnan lausumat ja kannanotot.....	6
Kertomusvuodelta 2012 annettava yhdistetty vuosikertomus.....	7
2.2 Nykytilan arviointi	7
Kertomusten valmistelu	7
Eduskunnan lausumat ja kannanotot.....	8
Hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineisto.....	8
Toimenpiteiden tuloksellisuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	9
3.1 Tavoitteet	9
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	10
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	11
4.1 Yleistä.....	11
4.2 Vaikutukset valtioneuvoston toimintaan.....	12
4.3 Vaikutukset valtioneuvoston ja eduskunnan väliseen yhteistoimintaan	12
4.4 Taloudelliset vaikutukset	12
5 ASIAN VALMISTELU.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	13
1.1 Laki valtioneuvostosta	13
1.2 Laki valtion talousarviosta	13
1.3 Kielilaki	14
1.4 Laki kehitysyhteistyötä koskevasta kertomuksesta.....	15
1.5 Laki sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annetun lain kumoamisesta.....	15
2 VOIMAANTULO.....	15
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	15
LAKIEHDOTUKSET	17
1. Laki valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta.....	17
2. Laki valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta	18
3. Laki kielilain 37 §:n muuttamisesta	19
4. Laki kehitysyhteistyötä koskevasta kertomuksesta.....	19
5. Laki sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annetun lain kumoamisesta	20
LIITTEET	21
RINNAKKAISTEKSTIT	21
1. Laki valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta	21
2. Laki kielilain 37 §:n muuttamisesta	23

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Perustuslain 46 §:ssä säädetään valtioneuvoston eduskunnalle antamista kertomuksista. Pykälän mukaan ”Valtioneuvoston tulee antaa vuosittain eduskunnalle kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta. Eduskunnalle annetaan muita kertomuksia sen mukaan kuin tässä perustuslaissa, muussa laissa tai eduskunnan työjärjestyksessä säädetään.”

Hallitus on antanut eduskunnalle vuosittain perustuslain 46 §:n säännökseen sekä valtioneuvoston kanslian ohjeistukseen perustuvan hallituksen toimenpidekertomuksen ja perustuslain 46 §:ään, talousarviolakiin ja talousarvioasetukseen perustuvan valtion tilinpäätöskertomuksen. Kertomusten käsittely on 1 päivästä maaliskuuta 2012 kuulunut valtioneuvoston yleisistunnon toimivaltaan.

Lisäksi eduskunnalle on annettu vuosittain kehitysyhteistyötä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle annetun lain (964/1985) mukainen kehitysyhteistyökertomus ja työllisyyslain (275/1987) 1 luvun 6 §:n mukainen työllisyyskertomus. Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 7 §:n mukaan saamelaiskäräjät laatii vuosittain valtioneuvostolle hallituksen kertomuksen laatimista varten kertomuksen siitä, mitä merkittävää on tapahtunut saamelaisia erityisesti koskevien asioiden kehityksessä. Tämä kertomus sisältyy sellaisenaan valtion tilinpäätöskertomukseen.

Kerran vaalikaudessa eduskunnalle annetaan sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annetun lain (879/2002) mukainen sosiaali- ja terveystietokertomus sekä kielilain (423/2003) 37 §:n mukainen kielilainsäädännön soveltamista koskeva kertomus.

Kertomusmenettelyn tausta

Kertomusmenettelyä on kehitetty vuosien kuluessa siten, että hallituksen eduskunnalle

antamat kertomukset mahdollistaisivat eduskunnalle kuuluvan hallituksen valvontatehtävän, täyttäisivät eduskunnan tiedonsaantitarpeen tapahtuneesta sekä edistäisivät poliittista keskustelua eduskunnan ja valtioneuvoston kesken.

Vuoden 1998 alussa voimaan tullessa uudistuksessa hallituksen kertomukset eduskunnalle yhdistettiin kahteen kertomusmenettelyyn, jotka käsittivät kaikki hallituksen eduskunnalle antamat kertomukset (HE 92/1997).

Tätä ennen hallitus antoi eduskunnalle useita kertomuksia. Varsinaisia hallituksen kertomuksia olivat kertomus hallituksen toimenpiteistä (toimenpidekertomus), kehitysyhteistyökertomus, toimenpidekertomukseen sisältyvä työllisyyskertomus sekä valtioneuvoston kertomus kansanterveyden tilasta ja kehityksestä (kansanterveyskertomus).

Valtiontaloudellisia kertomuksia olivat kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta (tilakertomus) ja kertomus niistä toimenpiteistä, joihin eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilasta ovat antaneet aihetta (tilimuistutuskertomus). Taloudellisiin kertomuksiin kuului myös eduskunnan asettamien valtiontilintarkastajien kertomus.

Eduskunnan ja valtiovarainministeriön kesken selvitettiin 2000-luvun alkupuolella, miten valtion talousarvion toteutumisen valvonta eduskunnassa ja hallituksen tilivelvollisuus voisivat toteutua tehokkaammin (Parempaan tilivelvollisuuteen, valtiovarainministeriön työryhmämuistio 2/2003). Tavoitteena oli vahvistaa talousarvion toteutumisesta raportoivien kertomusten merkitystä eduskuntatyössä, parantaa tulosohjauksen toimivuutta ja sitä kautta edistää tuloksellisuusaajattelua niin eduskunnassa kuin valtioneuvostossakin. Valmistelun lopputuloksena eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen talousarviolaista annetun lain muuttamisesta, joka sisälsi säännökset uudesta, eduskunnan valvontamahdollisuuksia vahvistavasta valtion tilinpäätösmenttelystä (HE 56/2003 vp).

Pääministeri Vanhasen hallitukset ottivat käyttöön selontekomenettelyn talousarvion

uusimuotoisten kehysten eduskuntakäsittelyssä, mikä on vahvistanut eduskunnan mahdollisuuksia monivuotisen finanssipolitiikan linjaamisessa. Tämä käytäntö on jatkunut seuraavilla hallituskausilla.

Eduskuntaan perustettiin vuonna 2007 uutena erikoisvaliokuntana tarkastusvaliokunta yhdistämällä valtioneuvoston tarkastajien tehtävät sekä valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaoston parlamentaarinen tarkastustoimi. Samalla valtioneuvoston tarkastajat toimielimenä lakkautettiin.

Valiokunta on vienyt kertomusmenettelyn kehittämisestä käytävää hallituksen ja eduskunnan keskustelua toiminnan tuloksellisuutta painottavaan suuntaan. Keskustelussa on esitetty ajatus yhdistää hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus yhdeksi kertomukseksi.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on hallituksen toimenpidekertomuksesta vuodelta 2007 perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa (TrVL 1/2008vp) pitänyt hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistämistä perusteltuna. Yhdistämistä on kiirehditty edelleen (mm TrVM 1/2011vp ja TrVM 4/2012 vp).

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut kertomusmenettelyn kehittämistä mietinnössään (PeVM 5/2008 vp) hallituksen toimenpidekertomuksesta vuodelta 2008. Perustuslakivaliokunta toteaa, että mahdollisuuksia kertomusmenettelyn kehittämiseen on aiheellista jatkossa tarkastella. Perustuslakivaliokunta kiinnitti puhemiesneuvoston huomiota asiaan.

Ministeriöiden kansliapäälliköiden kokous marraskuussa 2007 esitti selvitettäväksi hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistämismahdollisuudet. Valtioneuvostolain muutostarpeiden arviointityöryhmä (VNL 2008, työryhmän muistio 7/2009) piti tarpeellisena, että hallituksen toimenpidekertomusta kehitetään edelleen yhteistyössä eduskunnan kanssa ottaen huomioon puhemiesneuvoston kannan.

Perustuslakivaliokunta toteaa mietinnössään (PeVM 1/2010 vp) puhemiesneuvoston katsoen maaliskuussa 2009, että kertomusten yhdistäminen on hallitukselle kuuluva asia. Mietintöön on kirjattu seuraavaa: ”Kertomusmenettelyn kehittämistä varten on vuo-

den 2010 alussa tarkoitus asettaa ministeriöiden ja eduskunnan edustajista koostuva työryhmä. Perustuslakivaliokunnan mielestä työryhmässä on syytä arvioida voidaanko kertomusten yhdistämisellä tehostaa ja järkeistää hallituksen informointia toiminnastaan samoin kuin eduskunnan mahdollisuuksia valvoa hallituksen toimia.”

Valtioneuvoston kanslia asetti 13 päivänä huhtikuuta 2010 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää ne käytännön toimenpiteet, joiden avulla hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus yhdistetään yhdeksi eduskunnalle vuosittain annettavaksi kertomukseksi, sekä lausumarekisterin mahdollisuus tukea raportointia niistä hallituksen käytännön toimista, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.

2 Nykytila

2.1 Hallituksen kertomusmenettelystä

Hallituksen toimenpidekertomus

Hallituksen toimenpidekertomus on edellisen kerran laadittu kertomusvuodelta 2011. Toimenpidekertomus perustui perustuslain 46 §:ään ja erilliseen valtioneuvoston kanslian ohjekirjeeseen. Hallituksen toimenpidekertomus on sisältänyt ministeriöiden selvitykset toiminnastaan, hallitusohjelman toteutumisesta, hallituksen EU-politiikasta sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

Lisäksi kertomuksessa selvitettiin hallituksen toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta lukuun ottamatta hallituksen toimenpiteitä eduskunnan talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä esittämien lausumien johdosta sekä tilimuistutuskannanottojen johdosta. Näiltä osin tiedot on esitetty valtion tilinpäätöskertomuksessa.

Hallituksen toimenpidekertomuksessa esitettiin ministeriöittäin tiedot myös toimenpiteistä valtiopäiväpäätösten yhteydessä. Kyse on toimenpiteistä, joihin on ryhdytty hallituksen esityksiin annettujen eduskunnan vastausten johdosta (esimerkiksi lain vahvistaminen ja voimaansaattaminen) tai eduskunnan kirjelmällä ilmoitettujen eduskunnan päätösten johdosta (esimerkiksi eduskunnan

kirjelmä eduskunnan työn lopettamisesta ja sen kirjaaminen valtioneuvoston yleisistunnon pöytäkirjaan).

Kertomuksen laatimiseen osallistuivat ministeriöt. Tarpeen mukaan kokoontuneen valtioneuvoston ja eduskunnan yhteistyöryhmän (niin sanottu kertomustyöryhmä) kautta myös eduskunnan perustuslakivaliokunnan valiokuntaneuvos ja eduskunnan asiakirjatoimiston päällikkö ovat osallistuneet valmisteluun.

Hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineistona annetuilla kertomuksilla on omat vastuuhenkilöt ulkoasiainministeriössä, oikeusministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriössä sekä sosiaali- ja terveysministeriössä.

Valtioneuvoston kansliassa kertomuksen laatimista koordinoi ja kertomuksen toimitamisesta sekä esittelystä valtioneuvoston yleisistunnossa on vastannut istuntoyksikkö.

Kunkin kertomusvuoden marraskuussa valtioneuvoston kanslian johdolla on käyty läpi mahdolliset muutokset laatimisprosessissa sekä eduskunnan antama palaute edellisen kertomuksen osalta. Yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa on käsitelty valtioneuvoston kanslian ohjekirje, joka sen jälkeen on lähetetty ministeriöille.

Kun kertomus on koottu valmiiksi suomenkieliseksi ja ruotsinkieliseksi hallituksen toimenpidekertomukseksi, se on esitelty valtioneuvoston yleisistunnossa siten, että kertomus on eduskunnassa maaliskuun loppuun mennessä. Määräaika on muodostunut käytännöksi, joka perustuu eduskunnan vastaukseen kertomusmenettelyn uudistamista koskevaan hallituksen esitykseen vuodelta 1997 (HE 92/1997 vp, PeVM 4/1997 vp).

Valtioneuvoston kanslia vastaa siitä, että kunakin vuonna oheisaineistona annettavat erilliskertomukset on valmisteltu vastuuministeriöissä samalla aikataululla.

Eduskunnassa perustuslakivaliokunta ja ulkoasiainvaliokunta ovat kumpikin antaneet erikseen mietinnön hallituksen toimenpidekertomuksesta. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on käsitellyt kertomuksen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan osuuden. Erilliskertomukset on käsitellyt perustuslakivaliokunta samalla, kun se on käsitellyt hallituksen toimenpidekertomusta. Hallituksen toimenpidekertomuksesta ja sen oheisaineistosta ovat muut eduskunnan erikoisvaliokun-

nat antaneet lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle. Jokainen valiokunta tarkastaa omasta aloitteestaan syntyneiden lausumien ja kannanottojen ajantasaiset vastaukset ja ilmoittaa, onko annettu vastaus riittävä vai tuleeko asiaa seurata vielä seuraavassa kertomuksessa. Valiokunta voi lausua myös muita näkemyksiä kertomuksesta ja sen oheisaineistosta sekä ehdottaa uusia lausumia. Valiokunta voi myös ottaa esiin asioita, joita se pitää tärkeänä saattaa hallituksen tietoon. Perustuslakivaliokunta on laatinut mietinnön, jossa se edellyttää, että hallitus ottaa huomioon erikoisvaliokuntien lausumiin ja kannanottoihin sisältyvät kannanotot. Perustuslakivaliokunta on esittänyt mietinnössä myös oman kannanottonsa kertomukseen.

Eduskunta on vastannut hallituksen toimenpidekertomukseen eduskunnan kirjelmällä. Eduskunnan kirjelmän liitteenä ovat olleet perustuslakivaliokunnan mietintö ja sen liitteenä erikoisvaliokuntien lausunnot sekä ulkoasiainvaliokunnan mietintö. Eduskunnan kirjelmä on viety valtioneuvoston kanslian esittelemänä valtioneuvoston yleisistuntoon, jossa on päätetty ryhtyä lausumien ja kannanottojen edellyttämiin toimenpiteisiin. Valtioneuvoston yleisistunnon jälkeen eduskunnan kirjelmä mietintöineen on lähetetty ministeriöille huomioon otettavaksi ja toimenpiteitä varten.

Valtion tilinpäätöskertomus

Valtion tilinpäätöskertomus on annettu edellisen kerran kertomusvuodelta 2011. Valtion tilinpäätöskertomus, joka sisältää valtion tilinpäätöksen, on perustunut perustuslain 46 §:ään, valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ään ja valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 68 a ja 68 b §:ään sekä valtiovarainministeriön vuosittaiseen ohjekirjeeseen. Talousarviolain mukaan valtion tilinpäätöskertomus annetaan eduskunnalle vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Talousarvioasetus sisältää määräyksiä aineiston toimitamisesta valtiovarainministeriölle sekä tähän liittyvistä määräajoista.

Tilinpäätöskertomuksessa esitetään kuvaus ja arviointi valtiontalouden tilasta ja kehityksestä, talousarvion toteutumisesta sekä talou-

dellisuudesta ja tehokkuudesta eri hallinnonaloilla. Lisäksi kertomuksessa on selvitys yhteiskuntapolitiikalle asetettujen tavoitteiden sekä hallinnonalojen tärkeimpien tulostavoitteiden toteutumisesta. Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä sisältää useampivuotisen kehityksen tarkastelun.

Valtionvarain controller -toiminto on pyytänyt vuosittain joulukuussa ministeriöitä valmistelemaan ehdotukset valtion tilinpäätöskertomukseksi kuluvalta vuodelta ja toimittamaan vastaavan ministerin/ministereiden hyväksymät ehdotukset valtiovarain controller -toiminnolle.

Laadintaohjeen saatuun ministeriöt käynnistävät sisäisen valmistelun, josta vastaavat yksiköt, joille ministeriöiden työjärjestyksissä on osoitettu taloutta ja hallintoa koskevat tehtävät (ministeriöiden taloushallintoyksiköt).

Tuloksellisuuden kuvauksessa esitetään tiedot valtion oman toiminnan lisäksi valtion talousarviossa siirto- ja sijoitusmenoina budjetoitujen menojen vaikuttavuudesta. Tuloksellisuustiedot sekä soveltuvien osain muut tiedot esitetään mahdollisuuksien mukaan käyttämällä asianmukaisia tunnuslukuja, joita täydennetään tarvittavilla laadullisilla selvityksillä. Valtion tilinpäätöskertomuksessa ei esitetä osasto-, virasto- tai laitokohtaisia tuloksellisuustietoja vaan raportointi on siltä osin hallinnonalan sisäistä.

Niitä ministeriöitä, joiden hallinnonalalla on valtion liikelaitoksia tai talousarvion ulkopuolisia valtion rahastoja, pyydetään myös toimittamaan tilinpäätöskertomuksen valmistelua varten liikelaitosten ja rahastojen vahvistetut tilinpäätökset. Valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien rahastojen tuloksellisuuden kuvaukset esitetään omana lukunaan sen hallinnonalan tuloksellisuuden kuvauksen osana, jonka hallinnonalalla rahasto tai liikelaitos toimii.

Valtiokonttori valmistelee ehdotuksen valtion tilinpäätökseksi sekä kokoaa tilinpäätöskertomukseen valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen tuloslaskelmat/tuotto- ja kululaskelmat sekä taheet.

Valtiovarain controller -toiminto pyytää tarvittaessa täydentäviä tai tarkentavia tietoja ministeriöiltä. Valtiovarain controller

-toiminto ilmoittaa asianomaiselle ministeriölle tarkistettavaksi ja keskusteltavaksi muutokset, joita se aikoo tehdä ehdotuksiin valtioneuvostolle esiteltävään tilinpäätöskertomukseen.

Toukokuussa valtiovarainministeriö on esitellyt valtion tilinpäätöskertomuksen valtioneuvoston yleisistunnossa hyväksyttäväksi, jonka jälkeen kertomus on lähetetty eduskunnalle.

Eduskunnassa valtion tilinpäätöskertomus on lähetetty valmistelevasti käsiteltäväksi tarkastusvaliokuntaan. Valtiovarainvaliokunta antaa kertomuksesta lausuntonsa tarkastusvaliokunnalle.

Tilimuistutuskertomus

Valtion tilinpäätöskertomukseen on erillisenä kertomuksena liitetty, siten kuin eduskunta on vuosittain kannanotoissaan edellyttänyt, tilimuistutuskertomus sekä hallituksen vastaus eduskunnan talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä esittämiin lausumiin. Vastaukset tilimuistutuskertomuksen eri toimenpidekohtiin ja talousarviolausumiin viimeistellään valtiovarainministeriön budjetti-osastolla.

Eduskunnan lausumat ja kannanotot

Eduskunnan lausumalla tarkoitetaan asian ratkaisevassa käsittelyssä päätettyä valtioneuvostoon kohdistuvaa eduskunnan tahdonilmausta. Eduskunnan työjärjestyksen (40/1999) lakiehdotuksen käsittelyä koskevan 53 §:n 4 momentin mukaan toisessa käsittelyssä, joka pidetään aikaisintaan kolmantena päivänä ensimmäisen käsittelyn päättymisestä, eduskunta päättää lakiesityksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä sekä mahdollisista lausumista asian johdosta. Työjärjestyksen muutoksen (PNE 2/2005 vp) perustelujen mukaan lausuma on vakiintunut eduskunnan reagoititavaksi hallituksen suuntaan. Lausuma sisältää mietinnön perusteluja vahvemman kannanoton hallitukselta siinä asiassa edellytettävistä toimenpiteistä. Lausumamenettelyä pidetään tärkeänä parlamentaarisen ohjauksen ja valvonnan välineenä. Vastauksissa hallitus pyrkii antamaan eduskunnalle mahdollisimman ajantasaisen ja oikean

tiedon lausumien toimeenpanosta. Eduskunta päättää lausumien vireillä olosta kertomusta käsittelevien erityisvaliokuntien kannanottojen perusteella.

Eduskunnan valiokuntaoppaan (2008) mukaan kertomuksesta ja selonteosta laadittavassa mietinnössä ehdotetaan hyväksyttäväksi eduskunnan kannanotto selonteon tai kertomuksen johdosta. Yleensä mietinnössä ehdotetaan hyväksyttäväksi kannanotto, jonka mukaan eduskunnalla ei ole kertomuksen tai selonteon johdosta huomautettavaa. Jos valiokunta kuitenkin pitää asiasisältöisiä huomioita tai huomautuksia aiheellisina, otetaan kannanottoon ehdotukset niistä.

Valtioneuvoston kanslia lähettää ministeriöille ohjeen toimenpidekertomuksen valmistelusta. Kirjeen ohessa ministeriöille lähetetään edellisen vuoden kertomuksesta poimitut edelleen voimassa olevat lausumat ja kannanotot sekä kirjeen lähettämiseen mennessä eduskunnasta tulleet uudet lausumat ja kannanotot. Loppuvuoden aikana eduskunnasta tulevat lausumat ja kannanotot lähetetään ministeriöille välittömästi joulukuun viimeisen valtioneuvoston yleisistunnon jälkeen. Ministeriöt toimittavat tiedot lausumien johdosta tehdyistä toimenpiteistä valtioneuvoston kansliaan toimenpidekertomukseen sisällytettäväksi.

Tarkastusvaliokunta antaa valtion tilinpäätöskertomuksesta mietintönsä ja mietinnössä todetaan ne eduskunnan talousarvion käsitteilyn yhteydessä esittämät lausumat ja kannanotot, joihin eduskunta haluaa hallituksen vastaukset. Vielä vastaamista edellyttävät talousarviolausumat määrittelee valtiovarainvaliokunta. Eduskunta on kirjelmässään edellyttänyt, että hallitus sisällyttää kertomukseensa selvitykset niistä eduskunnan lausumista, joiden osalta kertomusvuonna ei ole toimenpiteitä suoritettu tai toimenpiteet ovat keskeneräisiä sekä syyt toimenpiteiden puuttumiseen.

Valtiovarainministeriön budjettiosasto esittelee vuosittain valtioneuvostossa eduskunnan kirjelmän, joka koskee Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta toiminnastaan edelliseltä varainhoitovuodelta. Kun tämä kirjelmä ja eduskunnan kirjelmän, joka koskee edellistä Valtion tilinpäätöskertomusta, on esitelty valtioneuvoston yleisistunnossa,

budjettiosasto lähettää asianomaisille ministeriöille toimenpidepyynnön (ns. tilimuistutuskertomuksen valmistelu -kirje) vastausluonnosten valmistelemiseksi tietyn määräajan kuluessa. Samanaikaisesti budjettiosasto lähettää ministeriöille toimenpidepyyntökirjeen koskien hallituksen vastausten valmistelua eduskunnan talousarviolausumiin. Käsiteltyään tilimuistutusvastaukset ja vastaukset talousarviolausumiin, budjettiosasto on lähettänyt vastausehdotukset valtiovarain controller -toiminnolle liitettäväksi erillisinä osina tilinpäätöskertomukseen.

Talousarviolausumat -vastaukset käsittelee eduskunnassa valtiovarainvaliokunta.

Kertomusvuodelta 2012 annettava yhdistetty vuosikertomus

Kertomusvuodelta 2012 valtioneuvosto antaa eduskunnalle Hallituksen vuosikertomuksen 2012. Aikaisemmilta kertomusvuosilta annettujen valtion tilinpäätöskertomuksen ja hallituksen toimenpidekertomuksen erilliset valmistelumenettelyt on yhdistetty. Tiedot kootaan yhteen kertomukseen, joka julkaistaan neljässä osassa.

Hallituksen vuosikertomuksen osat 1-3 sisältävät talousarviolain 17 §:n mukaisesti valtion tilinpäätöskertomuksessa esitettävät tiedot. Osa 4 sisältää tiedot toimenpiteistä, joihin hallitus on ryhtynyt eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Tämä osa sisältää myös tilimuistutuskertomuksen.

Tavoitteena on, että kertomuksen eri osat muodostavat kokonaisuuden ja edistävät eduskunnan ja valtioneuvoston välistä keskustelua.

2.2 Nykytilan arviointi

Kertomusten valmistelu

Hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistämistä on pidetty tarpeellisena erityisesti hallinnon prosessien tuottavuuden näkökulmasta. Kertomuksilla on kuitenkin erilaiset sisällölliset tavoitteet.

Hallituksen toimenpidekertomus on nimensä mukaisesti kertomus hallituksen keskeisis-

tä toimenpiteistä kertomusvuonna. Osa kertomusta on selvittää niitä toimenpiteitä, joihin hallitus on ryhtynyt eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta.

Ministeriöiden näkökulmasta hallituksen toimenpidekertomuksen, hallitusohjelman seurannan ja valtion tilinpäätöskertomuksen edellyttämä raportointi on osittain päällekkäistä. Raportoinnit kuitenkin toteutetaan eriaikaisesti. Yhdessä nämä muodostavat hallinnollista taakkaa, jota olisi pyrittävä vähentämään.

Valtion tilinpäätöskertomuksen tarkoituksena on antaa oikea ja riittävä kuva valtiontaloudesta ja yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan tuloksellisuudesta niin valtion oman kuin myös sen rahoittaman toiminnan osalta. Eduskunnan tehtävänä on valtion tilinpäätöskertomuksen antaman tiedon perusteella ohjata julkista hallintoa etsimään tehokkaita toiminnallisia ratkaisuja haluttujen yhteiskunnallisten vaikutusten tuottamiseksi.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on todennut, että kertomuksia yhdistettäessä on tärkeää sisällön osalta painottaa raportointia valtiontalouden tilasta, kehityksestä ja riskeistä sekä ennen kaikkea yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Tarkastusvaliokunnan mielestä hyvien tulosten lisäksi tulee kertoa oikeat ja riittävät tiedot myös toiminnan puutteista ja epäkohdista. Tarkastusvaliokunta on mietinnössään valtion tilinpäätöskertomusten johdosta edellyttänyt toimenpiteitä tilinpäätöskertomuksen sisällölliseksi kehittämiseksi (mm TrVM 5/2010 vp, TrVM 11/2010 vp ja TrVM 4/2012 vp).

Perustuslakivaliokunta on mietinnössään hallituksen toimenpidekertomuksesta vuodelta 2008 (PeVM 1/2010 vp) todennut, että ”mikäli kertomusten yhdistämiseen päädytään, on valiokunnan mielestä luontevaa, että tällainen kertomus lähetetään valmistelevasti käsiteltäväksi tarkastusvaliokuntaan perustuslakivaliokunnan asemesta. Perustuslakivaliokunnalla säilyisi tällöinkin mahdollisuus muun muassa ottaa kantaa hallituksen toimenpiteisiin samoin kuin nostaa esille erityisteemoja kertomuslausunnossaan.” Jos nyt tämän hallituksen esityksen mukaisesti valtion tilinpäätöskertomus ja hallituksen toimenpidekertomus yhdistetään, ja eduskunnassa

yhdistetty kertomus käsiteltäisiin valmistelevasti tarkastusvaliokunnassa, edellyttänee tämä eduskunnan työjärjestyksen muutoksen (TrVK 3/2009 vp).

Eduskunnan lausumat ja kannanotot

Molemmat kertomukset sisältävät lisäksi tiedot niistä toimenpiteistä, joita ministeriöt ovat tehneet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Valtion tilinpäätöskertomuksessa käsitellään talousarvioon liittyvät lausumat ja hallituksen toimenpidekertomuksessa eduskunnan muut lausumat ja kannanotot. Eduskunnan työn kannalta olisi tärkeää saada tiedot ministeriöiden toimenpiteistä silloin, kun niitä toteutetaan. Tämä edellyttänee nopeampaa tiedonvälittämistä eduskunnalle.

Hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineisto

Eduskunnan tiedonsaantimahdollisuudet ovat parantuneet 2000 -luvulla merkittävästi. Kansanedustajien ja valiokuntien käytössä on tietoa lukuisista eri lähteistä. Perustuslain 47 §:n säännöksellä turvataan erikseen eduskunnan tietojensaanti. Säännöksessä asetetaan ministerille velvoite huolehtia siitä, että valiokunta tai muu eduskunnan toimielin saa viipymättä tarvitsemansa viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tiedot. Tietojensaantioikeuden käyttö on osaltaan vähentänyt hallituksen toimenpidekertomuksen roolia ajankohtaisen tiedon välittäjänä.

Hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineiston (niin kutsuttujen erilliskertomusten) koetaan jäävän vähälle huomiolle eduskunkäsittelyssä siitä huolimatta, että jokainen eduskunnan valiokunnista antaa lausuntonsa hallituksen toimenpidekertomuksesta ja sen yhteydessä annettavista erilliskertomuksista omalta alaltaan. Käytännössä on vaikea osoittaa, millä tavoin hallituksen toimenpidekertomus nykyisellään oheiskertomuksiin palvelee ajankohtaista poliittista keskustelua. Kertomusmenettely näyttäisi kyllä täyttävän tehtävänsä parlamentaarisen yhteistyön seurannan ja valvonnan välineenä.

Osa erilliskertomusten sisältämästä tiedosta palvelee ajankohtaista poliittista keskustelua ja ministeriöt pyrkivätkin jakamaan tämän

tiedon internetsivuillaan julkisesti saataville. Näin toimitaan esimerkiksi sosiaali- ja terveyskertomuksen taustatietojen osalta. Samoin esimerkiksi valtiovarainministeriö julkaisee puolivuositain talouskatsauksia internetsivuillaan kaikkien käyttöön.

Kielikertomus sen sijaan sisältää kielellisten perusoikeuksien toteutumisen seurannan kannalta olennaista tietoa. Oikeusministeriö on arvioinut tämän tiedon palvelevan nimenomaan sitä keskustelua, jota eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja hallinnon välillä käydään kielellisten perusoikeuksien toteutumisen kannalta keskeisistä toimista.

Vuonna 1997 toteutetussa uudistuksessa yhdistettiin menettelyllisesti nk. erilliskertomukset hallituksen toimenpidekertomukseen ja sen valmisteluun sekä käsittelyyn eduskunnassa. Tuolloin toteutetun uudistuksen yhteydessä (HE 92/1997 vp) todettiin, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle myös muutoin kuin kertomuksissaan runsaasti aineistoa valvonnan, tiedonsaannin ja poliittisen keskustelun toteuttamiseksi. Näin katsottiin tapahtuvan hallitusohjelmassa, selonteissa, tiedonannoissa sekä vastauksissa välilyksymyksiin, kirjallisiin kysymyksiin ja kyselytunneilla.

Uudistuksen jälkeen eduskunnan valiokuntien suora yhteydenpito ministeriöihin ajankohtaisissa asioissa on edelleen lisääntynyt. Hallituksen kertomusten keskeiseksi tehtäväksi nähtiin jo tuolloin eduskunnan valtiosääntöinen valvonta ja eduskunnan tiedonsaantitarve. Valtiosääntöisen valvonnan kohteena näyttäisivät 2010-luvulla olevan erityisesti hallituksen toiminnan tuloksellisuus ja perus- ja ihmisoikeuksien toteuttaminen käytännössä.

Vuonna 1997 toteutetun uudistuksen jälkeen on tullut esille myös sisällöllisiä muutospaineita. Toisaalta niin kutsuttujen erilliskertomusten sisältämä tieto saadaan osin nopeammin ja suoremmin ministeriöiden netisivuilta (esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouksatset, suhdannekatsaus, työllisyyskatsaus). Nykyisten hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineistona annettavien erilliskertomusten käsittely hallituksen vuosikertomuksen osana ei ole tarkoituksenmukaista.

Toimenpiteiden tuloksellisuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Toiminnan tuloksellisuuden valvonta liittyy hallitusohjelman toteuttamiseen ja sen seurantaan.

Hallituksen toimenpidekertomus sisältää lyhyen kappaleen hallituksen ohjelman toimeenpanosta kertomusvuonna. Hallitusohjelman seuranta on viime vuosina kehitetty hankesalkkutyypisestä seurannasta poliittikan vaikuttavuuden arvioinnin suuntaan. Kukin hallitus päättää toimikautensa alussa menetelmistä ja menettelyistä, jolla hallitusohjelman toteutumista seurataan. Jyrki Kataisen hallitus on 5 päivänä lokakuuta 2011 hyväksynyt periaatepäätöksenä hallitusohjelman strategisen toimeenpanosuunnitelman, joka sisältää tiedot hallituskauden kärkihankkeista ja vastuista hallitusohjelman painopistealueilla.

Hallituksen toimenpidekertomukseen tai valtion tilinpäätöskertomusta varten toimitettava tieto ei nykyisellään palvele hallitusohjelman seurantaan. Toiminnan ja talouden perustietojen kuvausten osalta on tarpeen yhdenmukaistaa esitystapaa samalla vähentää päällekkäistä raportointia.

Valtion tilinpäätöskertomukseen nyt kootavien tietojen yhdistäminen hallituksen toimenpidekertomukseen painottaisi todennäköisesti eduskunnassa tärkeänä pidettyä tiedonsaantia yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, jolloin esitettäisiin tiedot tavoitteiden saavuttamisesta ja tavoitteiden asettamisesta sekä näiden kaikkien toimenpiteiden kustannuksista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Hallituksen kertomusmenettelyn kehittämiseksi ehdotetaan, että valtioneuvostosta annettua lakia ja talousarviosta annettua lakia muutetaan siten, että ne tukevat hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistävän Hallituksen vuosikertomuksen valmistelua ja toimittamista eduskunnalle.

Hallituksen vuosikertomuksella raportoidaan hallituksen toiminnasta, toimenpiteistä eduskunnan päätösten johdosta sekä taloudenpidosta. Kertomusvuosi olisi edelleen kalenterivuosi.

Tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa toimintaa ja taloutta koskevaa raportointia eduskunnalle.

Aineiston yhteensovittamisella vähennetään erillisten ministeriöitä velvoittavien raportointien lukumäärää ja tiivistetään eduskunnalle toimitettavan tiedon määrää. Samalla korostetaan hallituksen toimenpiteiden tuloksellisuutta koskevan tiedon merkitystä. Tarkoituksena on mahdollistaa eduskunnalle kuuluva valtiosääntöinen valvontatehtävä ja tarjota eduskunnan käyttöön riittävät tiedot sekä edistää poliittista keskustelua eduskunnan ja valtioneuvoston kesken.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003) säädettäisiin siitä, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle kalenterivuositain Hallituksen vuosikertomuksen.

Hallituksen vuosikertomuksen sisällöstä säädettäisiin talousarviosta annetussa laissa ja -asetuksessa. Hallituksen vuosikertomuksen sisältöä koskisi pääosin se, mitä nykyisin säädetään valtion tilinpäätöskertomuksen sisällöstä.

Vuosikertomuksen valmistelun ja käsitteilyn yhteensovittaminen kuuluu ministeriöiden nykyisen toimialajaon mukaisesti valtioneuvoston kanslialle. Ministeriöiden toimialajaosta säädetään valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003).

Hallituksen vuosikertomuksen valmistelu jakautuisi valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön kesken siten, että vuosikertomuksen toimittaminen eduskunnalle valtiopäiväasiakirjoissa julkaistavaksi päätöksiä kirjaksi ja esittely valtioneuvoston yleisistunnossa kuuluisi valtioneuvoston kanslian tehtäviin. Valtiovarainministeriö vastaa talousarviolaisista ja -asetuksista säädetyn aineiston kokoamisesta ja toimittamisesta Hallituksen vuosikertomuksen valmisteluun.

Hallinnon sisäisten ohjeiden antamiseen ei lähtökohtaisesti tarvita erillistä valtuutuslainsäädäntöä. Tässä yhteydessä se olisi tarpeen valtioneuvoston sisäistä tehtäväjakoja ja yhteistyötä selventävänä. Talousarviosta annetussa laissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö voivat antaa ohjeita hallituksen vuosikertomuksen valmistelusta.

Hallituksen vuosikertomus olisi perustuslain 46 §:ssä säädetty valtioneuvoston eduskunnalle vuosittain antama kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta.

Hallituksen vuosikertomus sisältäisi valtiontalouden ja hallituksen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tiedot (hallituksen vaikuttavuusselvitys), ministeriöiden toiminnan tuloksellisuuden kuvaukset (tuloksellisuusselvitys) sekä valtion tilinpäätöksen. Yhdistetty kertomus kattaisi ne tiedot, jotka sisältyvät nykyiseen hallituksen toimenpidekertomukseen ja valtion tilinpäätöskertomukseen eräin poikkeuksin.

Hallituksen selvitykset toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt eduskunnan päätöksiin liittyvien lausumien ja kannanottojen johdosta, olisivat osa vuosikertomusaineistoa. Selvitykset eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta valmistellaan valtioneuvoston kanslian johdolla ja selvitykset talousarviolausumien sekä tilimuistutuskertomus valmistellaan valtiovarainministeriön johdolla vakiintuneen käytännön mukaisesti.

Hallituksen toimenpidekertomuksessa esitettyjä tietoja toimenpiteistä valtiopäiväpäätösten yhteydessä ei enää esitettäisi hallituksen vuosikertomuksessa. Vastaava tieto toimitettaisiin sähköiseen muotoon eduskunnan saataville.

Hallituksen vuosikertomukseen ei enää liittyisi nk. erilliskertomuksia. Eduskunnalle annetaan perustuslain 46 §:n 2 momentin mukaisesti muita kertomuksia sen mukaan kuin perustuslaissa, muussa laissa tai eduskunnan työjärjestyksessä säädetään. Näiden kertomusten valmistelu ei olisi menettelyllisesti tai aikataulullisesti sidottu hallituksen vuosikertomukseen.

Saamelaiskäräjistä annetun lain 7 §:n mukainen saamelaiskäräjien vuosittain valtioneuvostolle hallituksen kertomuksen laatimista varten laatima kertomus siitä, mitä merkittävää on tapahtunut saamelaisia erityisesti koskevien asioiden kehityksessä, tulisi sisältymään sellaisenaan yhdistettyyn hallituksen vuosikertomukseen.

Kielilain 37 §:n mukainen kielilainsäädännön soveltamista koskeva kertomus ehdotetaan muutettavaksi siten, että se olisi nimeltään hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamista olisi jatkossa itsenäinen kertomus eikä näin ollen sidottu valtioneuvoston muihin eduskunnalle annettaviin kertomuksiin. Vastaavasti myös kehitysyhteistyökertomus annettaisiin hallituksen vuosikertomuksen valmistelusta riippumattomasti.

Eri yhteyksissä on todettu, että sosiaali- ja terveystieteiden ja työllisyyskertomuksen sisältämiä tietoja eduskunta voi saada muutoinkin kuin kertomusmenettelyssä. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2011 koskevassa lausunnossaan (TyVL 12/2012 vp) katsonut, että työllisyyskertomus, joka sisältää jälkikäteistä tietoa edellisen vuoden työllisyystilanteen kehityksestä ja työvoimapolitiittisista toimenpiteistä, ei ole valiokunnan kannalta hyödyllisin tai välttämättömin tiedon saannin keino. Valiokunnan näkemyksen mukaan työllisyyskertomuksen antamisesta eduskunnalle vuosittain voidaan luopua. Työllisyyskertomuksen sisältämää tietoa kerättäisiin ja tilastoitaisiin myös jatkossa ja tiedot olisivat tarvittaessa käytettävissä.

Edellä esitetyn vuoksi ehdotetaan muutettavaksi kielilain 37 §. Kehitysyhteistyötä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle annettu laki kumottaisiin ja sen tilalle säädettäisiin laki kehitysyhteistyötä koskevasta kertomuksesta. Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi sosiaali- ja terveystieteiden kertomuksesta annettu laki.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (912/2012), jolla kumottiin julkisista työvoimapalveluista annettu laki (1295/2002). Samalla kumottiin vuosittain hallituksen toi-

menpidekertomuksen yhteydessä oheisaineistona annettua työllisyyskertomusta koskenut julkisista työvoimapalveluista annetun lain 6 §:n säännös (HE 133/2012 vp).

Kertomusten yhteensovittamisella tiivistetään eduskunnalle toimitettavan tiedon määrää sekä korostetaan hallituksen toiminnan kuvauksen sijasta hallituksen toimenpiteiden tuloksellisuutta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevan tiedon merkitystä. Tarkoituksena on turvata talousarvion toteuttamista koskevan seurantatiedon asianmukainen käsittely eduskunnassa ja siten mahdollistaa eduskunnalle kuuluva valvontatehtävän toteuttaminen.

Hallitus on valmistellut Hallituksen vuosikertomuksen vuodelta 2012 siten, että se annetaan eduskunnalle toukokuussa 2013. Hallituksen vuosikertomus sisältää valtion tilinpäätöskertomuksen ja tilinpäätöstiedot siten kuin voimassa olevissa talousarviolain ja -asetuksen säännöksissä edellytetään. Nyt ehdottavat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2013 syksyllä siten että ne tukevat yhdistetyn hallituksen vuosikertomuksen valmistelua vuodelta 2013.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Yleistä

Esityksen merkittävimmät vaikutukset liittyvät hallituksen toiminnan raportointijärjestelmän ja hallitusohjelman toteutumisen seurannan kehittämiseen sekä hallituksen ja eduskunnan väliseen yhteistoimintaan. Esityksen odotetut vaikutukset liittyvät päällekkäisten raportointivelvoitteiden poistamiseen, tiedonkulun parantamiseen ja reaaliaikaistamiseen sekä edellytysten luomiseen toiminnan sisällöllisen raportoinnin kehittämiseksi jatkossa.

Eduskunta valvoo hallituksen toimintaa. Viime vuosina entistä merkittävämmäksi on tullut hallituksen toimenpiteiden tuloksellisuuden ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden seuranta ja valvonta. Tätä koskevan tiedon esittämistä on mahdollista selkeyttää yhdistämällä teknisesti hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus. Yhdistetyn kertomusten sisällöllistä kehittämistyötä on edelleen jatkettava.

Kehittämistyötä ja tavoitteiden toteutumista on seurattava vuosittain hallituksen eduskunnalle antamassa hallituksen vuosikertomuksessa.

4.2 Vaikutukset valtioneuvoston toimintaan

Hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen yhdistyessä yhdeksi eduskunnalle annettavaksi hallituksen vuosikertomukseksi muodostuu kahdesta valmistelujärjestelmästä yksi. Tämä vähentää hallinnollista taakkaa erityisesti, mikäli nykykäytännöstä saadaan mahdollisimman suuri tuki yhdistetyn kertomuksen valmisteluun ja koordinointiin. Tähän pyritään organisoimalla vuosikertomuksen valmistelu valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön koordinoimaksi ministeriöiden väliseksi yhteistyöksi. Valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö vastaisivat vuosittaisten valmisteluohjeiden päivittämisestä ja toimitamisesta ministeriöihin, aineiston vastaanottamisesta sekä kertomuksen toimittamisesta valmiiksi.

4.3 Vaikutukset valtioneuvoston ja eduskunnan väliseen yhteistoimintaan

Eduskunnalle toimitettava tieto ministeriöiden toimialalla tapahtuneesta kehityksestä olisi nykyistä selkeämpää. Eduskunta saisi tiedot asetetuista tavoitteista, niiden saavuttamisesta sekä syistä, joiden vuoksi tavoitteista mahdollisesti jäätisiin. Tämän arvioidaan edistävän eduskunnan erityisvaliokuntien tehtävää lausunnonantajina ja mietinnönantajina.

Hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineistosta luopuminen tarkoittaa sitä, että eduskunnalle annettaisiin jatkossa kielilakiin perustuva kielikertomus ja kehitysyhteistyötä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle annetun lain mukainen kehitysyhteistyökertomus. Kertomukset voitaisiin antaa eduskunnalle myös muuna ajankohtana kuin hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä. Siten esimerkiksi kielikertomuksen erityistehtävä ihmis- ja perusoikeuksien toimeen-

panoa koskevan tiedon seurannassa ja valvonnassa korostuisi.

Samalla on tarkoitus kehittää valtion omistajaohjausta koskevaa raportointia siten, että sekä markkinaehtoisia yhtiöitä että valtion erityistehtäviä toteuttavia yhtiöitä koskevat tiedot toimitettaisiin eduskunnalle samassa kertomuksessa.

Näin pyritään parantamaan riittävän ja olennaisen tiedon oikea-aikaista toimittamista eduskunnalle sekä edistämään poliittista keskustelua eduskunnan ja valtioneuvoston kesken.

4.4 Taloudelliset vaikutukset

Uudistuksen tuottamat säästöt liittyvät painatuskuluihin ja käänöskustannuksiin, kun kahden kertomuksen sijasta toimitetaan vain yksi yhdistetty kertomus. Lisäksi ministeriöissä säästyy virkamiesten henkilötyövoimaa, kun koordinoitavat prosessit yhdistyvät ja erillisten raportointien lukumäärä vähenee.

Valtioneuvoston kanslian ja muiden ministeriöiden kääntäjien työaika vapautuu jonkin verran muuhun käänöstyöhön.

Valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön valtioneuvoston päätöksentekoa tukeva koordinointi ja esittelytyö yhdistyvät.

5 Asian valmistelu

Valtioneuvoston kanslia asetti 13 päivänä huhtikuuta 2010 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää ne käytännön toimenpiteet, joiden avulla hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus yhdistetään yhdeksi eduskunnalle vuosittain annettavaksi kertomukseksi. Työryhmän määrääjäksi asetettiin 15 päivä elokuuta 2010.

Työryhmän tuli työnsä kuluessa kuulla ulkoasiainministeriötä, oikeusministeriötä, työ- ja elinkeinoministeriötä ja sosiaali- ja terveysministeriötä niin kutsuttujen erityiskertomusten näkökulmasta.

Työryhmä pyysi kirjalliset kommentit alustavista ehdotuksistaan eduskunnalta kertomuksen ja lausumien käsittelymenettelystä eduskunnassa sekä niin kutsuttujen erityiskertomuksia koskevien ehdotusten osalta ulkoasiainministeriöltä, työ- ja elinkeinomis-

teriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä ja oikeusministeriöltä.

Työryhmän määräajan jälkeen valmistelua on jatkettu valtioneuvoston kansliassa ja valtiovarainministeriössä.

Valtioneuvoston kanslia lähetti työryhmän työn pohjalta valmistellun luonnoksen hallituksen esitykseksi lausunnoille ministeriöihin ja oikeuskanslerinvirastoon sekä tiedoksi eduskunnan perustuslakivaliokunnan sihteeristölle ja tarkastusvaliokunnan sihteeristölle.

Valtioneuvoston kanslia on saanut lausunnot kaikilta ministeriöiltä sekä oikeuskanslerinvirastolta. Lisäksi hallituksen vuosikertomusta koskevasta ehdotuksesta on erikseen neuvoteltu eduskunnan keskuskanslian johdolla syksyllä 2012.

Lausunnoissa esitetyn mukaan on tarkoituksenmukaista yhdistää hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus yhdeksi kertomukseksi, jolloin myös

nykyisin kahdesta erillisestä valmistelumenettelystä muodostuisi yhtenäinen toimintaa ja taloutta koskeva raportointimenettely.

Ministeriöt kiinnittivät huomiota valmisteluaiakatauluihin ja käytännön ohjeistuksen tarkkuuteen ja tarpeeseen.

Oikeuskanslerinviraston ja oikeusministeriön lausuntojen perusteella ministeriöiden valmistelumenettelyjen muutokseen keskitettyä luonnosta hallituksen esitykseksi on tarkistettu siten, että perustuslakiyhteyksiä koskeva tieto koottiin omaan tätä koskevaan lukuunsa. Tähän liittyen on tarkistettu valtiopäiväasiakirjalle asetettujen vaatimusten huomioon ottamista. Esimerkiksi eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta annettavien vastausten todetaan olevan osa vuosikertomusaineistoa.

Esitys on jatkovalmisteltu työryhmän ehdotusten perusteella valtioneuvoston kansliassa ja valtiovarainministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki valtioneuvostosta

9 a §. *Hallituksen vuosikertomus.* Valtioneuvostosta annetun lain valtioneuvoston organisaatiota ja toimialajakoa koskevaan 1 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, joka koskee hallituksen vuosikertomusta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hallituksen vuosikertomuksesta. Perustuslain 46 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston tulee antaa vuosittain eduskunnalle kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta.

Hallituksen vuosikertomus korvaisi aikaisemmat eduskunnalle annetut hallituksen toimenpidekertomuksen ja valtion tilinpäätöskertomuksen.

Vuosikertomuksen valmistelun ja käsitteilyn yhtensovittaminen kuuluu ministeriöiden nykyisen toimialajaon mukaisesti valtio-

neuvoston kanslialle. Ministeriöiden toimialajaosta säädetään valtioneuvoston ohjeistuksessa.

Hallituksen vuosikertomuksen valmistelu jakautuisi valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön kesken siten, että vuosikertomuksen toimittaminen eduskunnalle valtiopäiväasiakirjoissa julkaistavaksi päätösasiakirjaksi ja esittely valtioneuvoston yleisistunnossa kuuluisi valtioneuvoston kanslian tehtäviin. Valtiovarainministeriö vastaa talousarviolaissa ja -asetuksessa säädetyn aineiston kokoamisesta ja toimittamisesta hallituksen vuosikertomuksen valmisteluun.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin valtion talousarviosta annettuun lakiin, jossa säädettäisiin aineiston toimittamisesta hallituksen vuosikertomukseen.

1.2 Laki valtion talousarviosta

17 §. *Hallituksen vuosikertomukseen toimitettava aineisto.* Pykälää ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että talousarviolaissa ja

-asetuksessa tarkoitetut tiedot toimitettaisiin eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksessa. Hallituksen vuosikertomuksen antamisesta eduskunnalle säädettäisiin valtioneuvostosta annetun lain 9 a §:ssä.

Eesityksessä ehdotetaan, että hallituksen vuosikertomus annettaisiin eduskunnalle valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä valtioneuvoston ohjesäännön 3 § 1 kohdan mukaisesti kertomusvuotta seuraavan vuoden toukokuussa. Aikataulu vahvistettaisiin kunkin kertomusvuoden syksyllä valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön antamalla ohjeella (vuosittainen kirje ministeriöille).

Hallituksen vuosikertomus sisältäisi tiedot hallituksen toiminnasta ja valtiontaloudesta sekä yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. (hallituksen vaikuttavuusselvitys), ministeriöiden toiminnan tuloksellisuuden kuvaukset (tuloksellisuusselvitys) sekä tilinpäätöslaskelmat. Yhdistetty kertomus kattaisi ne tiedot, jotka sisältyvät nykyiseen hallituksen toimenpidekertomukseen ja valtion tilinpäätöskertomukseen.

Talousarviolain 17 pykälän 1 momentissa säädettäisiin valtion tilinpäätöksestä ja muista tarpeellisista valtion toimintaa, toiminnan vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta koskevista tiedoista. Hallituksen vuosikertomuksessa olisi valtion tilinpäätös liitteineen sekä valtiontalouden tilan ja talousarvion toimeenpanon yleinen tarkastelu sekä lisäksi valtion toiminnan ja varojen käytön tuloksellisuuden kuvaus. Kertomuksessa olisivat myös valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätöslaskelmat sekä niitä koskeva tilinpäätösanalyysi samoin kuin liikelaitosten ja rahastojen tuloksellisuuden ja sen kehityksen tarkastelu. Valtion toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset ja vaihtuvat tietotarpeet edellyttävät suurempaa mukautumiskykyä ja joustavuutta kertomuksen laadintaprosessissa. Tarkempia määräyksiä olisi tarkoitus jatkossa antaa vuosittain valtiovarainministeriön ohjeella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö voivat antaa ohjeita hallituksen vuosikertomuksen valmistelusta.

18 §. Oikeat ja riittävät tiedot. Pykälässä säädettäisiin edelleen valtion tilinpäätöksessä ja tilinpäätöskertomuksessa noudatettavaksi yleinen tilinpäätösperiaate, jonka mukaan valtion tilinpäätöksen ja tilinpäätöskertomukseen otettavien valtiontalouden, valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulisi antaa oikeat ja riittävät tiedot (oikea ja riittävä kuva). Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että nimi valtion tilinpäätöskertomus korvattaisiin sanalla hallituksen vuosikertomus.

24 f §. Valtiovarain controller -toiminnon tehtävät ja valtuudet. Pykälässä säädetään valtiovarain controller -toiminnon tehtävistä ja toimivaltuuksista. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään valtiovarain controller -toiminnon tehtäväksi varmistaa valtion tilinpäätöskertomuksen tietojen oikeellisuus ja riittävyys osana kertomuksen valmistelua valtioneuvostolle esiteltäväksi. Valtiovarain controller -toiminnon tehtävät olisi tarkoitus pitää entisellään ja kyseistä 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että nimi valtion tilinpäätöskertomus muutetaan hallituksen vuosikertomuksen valtion tilinpäätösosaksi.

1.3 Kielilaki

37 §. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta. Pykälän otsikko kielilain soveltamista koskeva kertomus ehdotetaan muutettavaksi siten, että se jatkossa olisi hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta. Pykälän otsikko vastaisi tällöin kertomuksen vakiintunutta nimeä ja siitä ilmenisi kertomuksen luonne hallituksen yhteisenä kertomuksena.

Säännöksen 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvoston eduskunnalle vaalikausittain antamaa kertomusta kielilainsäädännön soveltamisesta ja kielilisten oikeuksien toteutumisesta sekä tarpeen mukaan muistakin kielioloista ei enää annettaisi hallituksen toimenpidekertomuksen ohjeistona.

Muutos tarkoittaisi sitä, että valtioneuvoston kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta olisi jatkossa itsenäinen kertomus eikä näin ollen sidottu valtioneuvoston muihin eduskunnalle annettaviin kertomuksiin. Tätä ratkaisua puoltaa muun muassa se, että ker-

tomus on ainakin tähän mennessä ollut sisältöään varsin laaja suhteessa muihin erilliskertomuksiin. Sitä myös käytetään sellaisenaan muissakin yhteyksissä kuin eduskuntakäsittelyssä, esimerkiksi koulutuksessa ja tutkimuksessa. Kertomuksen koskiessa perusoikeuksia olisi luontevaa, että se jatkossakin käsiteltäisiin perustuslakivaliokunnassa, joka voisi pyytää lausuntoja muilta valiokunnilta, esimerkiksi sivistysvaliokunnalta.

Säännöksen toinen momentti pysyisi muuttumattomana. Perustelut kielilain 37 §:n alkuperäiselle muodolle, mukaan lukien kertomuksen sisältöä koskevat perustelut, sisältyvät hallituksen esitykseen eduskunnalle uudeksi kielilainiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 92/2002 vp).

Kertomus valmisteltaisiin edelleen oikeusministeriössä ja valmistelussa ministeriötä avustaisi kieliasian neuvottelukunta. Kertomuksen antamisesta ja sisällöstä säädetään tarkemmin kielilain täytäntöönpanosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (433/2004).

1.4 Laki kehitysyhteistyötä koskevasta kertomuksesta

1 §. Ehdotetaan, että kehitysyhteistyötä koskevan kertomuksen antamisesta eduskunnalle annettu laki kumottaisiin ja sen tilalle säädettäisiin laki kehitysyhteistyötä koskevasta kertomuksesta. Ulkoasiainministeriö laatisi kalenterivuositain kertomuksen kehitysyhteistyöstä.

1.5 Laki sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnalle on annettu kerran vaalikaudessa sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annetun lain mukainen sosiaali- ja terveystietokertomus. Kertomus on annettu eduskunnalle hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineistona.

Hallituksen toimenpidekertomus ja valtion tilinpäätöskertomus on tarkoitus yhdistää yhdeksi kertomukseksi, jota kutsutaan hallituksen vuosikertomukseksi. Yhdistetyn kertomuksen sisältö tiivistyisi muun muassa siten, että ministeriöt keskittyisivät omissa katsauksissaan raportoimaan tuloksista tai niistä

syistä, jotka ovat vaikuttaneet siihen, että toivottuja tuloksia ei ole saavutettu. Valtioneuvoston ja eduskunnan välinen yhteistyö ja keskustelu on vilkasta. Eduskunta tarvitsee ajantasaista tietoa, joka sille toimitetaan viireillä olevien asioiden käsittelyn yhteydessä valiokuntakuulemisissa tai täysistuntokeskusteluissa. Ajankohtaistiedon raportointi kat-saustyyppisesti ministeriön www-sivuilla palvelisi tärkeän tiedon saatavuutta niin eduskunnan kuin muidenkin keskeisten toimijoiden kannalta.

Tässä yhteydessä on tarkasteltu kokemuksia sosiaali- ja terveystietokertomuksen käsittelystä. Sosiaali- ja terveystietokertomus ei enää ole ajanmukainen ja tehokas ajankohtaisen taustatiedon välittämiskeino, joten esitetään kumottavaksi laki sosiaali- ja terveystietokertomuksesta.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan vuonna 2013.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä ehdotettu hallituksen vuosikertomus olisi perustuslain 46 §:ssä säädetty valtioneuvoston eduskunnalle vuosittain antama kertomus hallituksen toiminnasta sekä niistä toimenpiteistä, joihin se on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta.

Hallituksen vuosikertomus annettaisiin eduskunnalle kertomusvuotta seuraavan vuoden toukokuussa. Kertomusvuosi olisi edelleen kalenterivuosi.

Yhdistetty kertomus kattaisi ne tiedot, jotka sisältyvät nykyiseen hallituksen toimenpidekertomukseen ja valtion tilinpäätöskertomukseen.

Hallituksen selvitykset toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt eduskunnan päätöksiin liittyvien lausumien ja kannanottojen johdosta muodostaisivat osan vuosikertomusaineistosta.

Hallituksen vuosikertomus liitteineen on nk valtiopäiväasiakirja, joka toimitetaan eduskunnalle suomenkielellä ja ruotsinkielellä

valtioneuvoston päätöksentekojärjestelmän kautta sähköisesti sekä paperille tulostettuna allekirjoitusversiona.

Hallituksen toimenpidekertomuksessa esitetyt tiedot toimenpiteistä valtiopäiväpäätösten yhteydessä ei enää esitettäisi hallituksen vuosikertomuksessa. Vastaava tieto toimitettaisiin sähköiseen muotoon eduskunnan saataville.

Laki Suomen perustuslain muuttamisesta (1112/2011) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012. Perustuslain 46 §:n muutetun 1 momentin mukaan toimivalta antaa vuosittain eduskunnalle kertomus toiminnastaan sekä niistä toimenpiteistä, joihin on eduskunnan päätösten johdosta ryhdytty, samoin kuin kertomus valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta, osoitetaan valtioneuvostolle. Säännöksen perusteluissa (HE 60/2010 vp) todetaan, että ehdotettu perustuslain säännös ei estäisi nykyisen kertomusmenettelyn ja kertomusten sisällön kehittämistä. Kertomusten sisältöä koskevia luonnehdintoja ei ole säännöksessä tarkoitettu kertomusten virallisiksi nimikkeiksi eikä perustuslain säännöksestä myöskään aiheudu estettä sille, että hallituksen toimintakertomus ja valtion tilinpäätöskertomus vastaisuudessa yhdistettäisiin. Säädösehdotus perustuu parlamentaarisen Perustuslain tarkistamis-komitean ehdotuksiin (komitean mietintö, OM 9/2010).

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa hallituksen kertomuksen nimikkeeseen käsitellessään hallituksen ehdotusta valtioneuvostosta annetun lain muuttamiseksi (HE

137/2011 vp). Valiokunnan mietinnössä (PeVM 1/2012) todetaan, että "... *hallituksen kertomus* säilyy edelleen eduskunnalle annettavia hallituksen kertomuksia kuvaavana yleiskäsitteenä riippumatta siitä, miten kertomusmenettelyä kehitetään ja millaiset nimikkeet kertomuksille vastaisuudessa annetaan. Maaliskuun alusta voimaan tuleva eduskunnalle annettavia kertomuksia koskeva perustuslain 46 §:n 1 momentti ei myöskään aseta erityisiä vaatimuksia kertomusten nimikkeille."

Valtioneuvoston kanslia on toimittanut hallituksen toimenpidekertomuksen eduskunnalle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä kertomusvuodelta, joka on edellinen kalenterivuosi. Valtiovarainministeriö on toimittanut eduskunnalle kertomusvuotta koskevan valtion tilinpäätöskertomuksen vuosittain kesäkuun loppuun mennessä, käytännössä toukokuun loppuun mennessä. Valtioneuvosto antaa eduskunnalle ensimmäisen yhdistetyn kertomuksen toukokuun 2013 puolivälissä.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on mietinnössään Valtion tilinpäätöskertomuksesta vuodelta 2011 (TrVM 4/2012 vp) esittänyt, että kertomuksen perusteella eduskunnan pitää pystyä antamaan palautetta hallinnolle ja vaikuttamaan muun muassa seuraavan vuoden talousarviovalmisteluun. Tämä edellyttäne nykyisen valmisteluajataulun tarkistamista valtioneuvostossa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään valtioneuvostosta annettuun lakiin (175/2003) uusi 9 a § seuraavasti:

9 a §

Hallituksen vuosikertomus

Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään lisäksi valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988).

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle kalenterivuositain hallituksen toimintaa ja valtiontalouden hoitoa koskevan hallituksen vuosikertomuksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

2.

Laki**valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 § sekä 24 f §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1216/2003, seuraavasti:

17 §

Hallituksen vuosikertomus

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä tarkoitettuun hallituksen vuosikertomukseen otetaan valtion tilinpäätös ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnasta ja sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Hallituksen vuosikertomukseen otetaan myös valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätökset sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta.

Valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö voivat antaa ohjeita hallituksen vuosikertomuksen valmistelusta.

18 §

Oikeat ja riittävät tiedot

Hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tu-

lee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva).

24 f §

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävät ja valtuudet

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävänä on:

1) varmistaa osana hallituksen vuosikertomuksen valmistelua valtioneuvostolle esiteltäväksi, että kertomus antaa 18 §:ssä säädettyllä tavalla oikeat ja riittävät tiedot ja lisäksi varmistaa, että valtion tilinpäätöstiedot ja muut tärkeimmät valtiontaloutta ja tuloksellisuutta koskevat tiedot ovat saatavilla ja hyödynnettävissä valtiontaloutta ja toiminnan ohjausta koskevassa valmistelussa ja päätöksenteossa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

3.

Laki**kielilain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kielilain (423/2003) 37 §:n otsikko ja 1 momentti seuraavasti:

37 § <i>Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta</i>	tumisesta sekä tarpeen mukaan muistakin kielioloista. -----
---	---

Valtioneuvosto antaa vaalikausittain edus- kunnalle kertomuksen kielilainsäädännön so- veltamisesta ja kielellisten oikeuksien toteu-	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .
---	---

4.

Laki**kehitysyhteistyötä koskevasta kertomuksesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään

1 § Ulkoasiainministeriö laatii kalenterivuosit- tain kertomuksen kehitysyhteistyöstä.	2 § Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 . Tällä lailla kumotaan kehitysyhteistyötä koskevan kertomuksen antamisesta eduskun- nalle annettu laki (964/1985).
--	---

5.

Laki**sosiaali- ja terveystietokertomuksesta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan sosiaali- ja terveys-
kertomuksesta annettu laki (879/2002).

2 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Valtiosihteeri *Olli-Pekka Heinonen*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 § ja 24 f §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1216/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

Valtion tilinpäätöskertomus

Hallituksen vuosikertomus

Hallitus antaa eduskunnalle kultakin varainhoitovuodelta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä perustuslain 46 §:ssä säädettyinä kertomuksena valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta valtion tilinpäätöskertomuksen.

Tilinpäätöskertomukseen otetaan valtion tilinpäätös ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista samoin kuin tärkeimmät tiedot yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden kehityksestä ministeriöiden toimialoilla. Tilinpäätöskertomukseen otetaan lisäksi valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet sekä talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat tai tuloslaskelmat ja taseet samoin kuin tiedot liikelaitosten ja rahastojen toiminnan, talouden ja tuloksellisuuden sekä niiden kehityksen kannalta tärkeimmistä seikoista.

Tilinpäätöskertomuksen laadinnasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä tarkoitettuun Hallituksen vuosikertomukseen otetaan valtion tilinpäätös ja tarpeelliset muut tiedot valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä tiedot valtion toiminnasta ja sen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Hallituksen vuosikertomukseen otetaan valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätökset sekä tärkeimmät tiedot niiden toiminnasta ja tuloksellisuudesta.

Valtioneuvoston kanslia ja valtiovarainministeriö voivat antaa ohjeita hallituksen vuosikertomuksen valmistelusta.

18 §

Oikeat ja riittävät tiedot

Valtion tilinpäätöksen ja tilinpäätöskertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva).

24 f §

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävät ja valtuudet

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävänä on:

1) varmistaa osana valtion tilinpäätöskertomuksen valmistelua valtioneuvostolle esiteltäväksi, että kertomus antaa 18 §:ssä säädettyllä tavalla oikeat ja riittävät tiedot ja lisäksi varmistaa, että valtion tilinpäätöstiedot ja muut tärkeimmät valtiontaloutta ja tuloksellisuutta koskevat tiedot ovat saatavilla ja hyödynnettävissä valtiontaloutta ja toiminnan ohjausta koskevassa valmistelussa ja päätöksenteossa;

18 §

Oikeat ja riittävät tiedot

Hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva).

24 f §

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävät ja valtuudet

Valtiovarain controller -toiminnon tehtävänä on:

1) varmistaa osana *hallituksen vuosikertomuksen* valmistelua valtioneuvostolle esiteltäväksi, että kertomus antaa 18 §:ssä säädettyllä tavalla oikeat ja riittävät tiedot ja lisäksi varmistaa, että valtion tilinpäätöstiedot ja muut tärkeimmät valtiontaloutta ja tuloksellisuutta koskevat tiedot ovat saatavilla ja hyödynnettävissä valtiontaloutta ja toiminnan ohjausta koskevassa valmistelussa ja päätöksenteossa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki

kielilain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kielilain (423/2003) 37 §:n otsikko ja 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

37 §

Kielilain soveltamista koskeva kertomus

*Hallituksen kertomus kielilainsäädännön
soveltamisesta*

Valtioneuvosto antaa vaalikausittain eduskunnalle *hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineistona käytettäväksi* kertomuksen kielilainsäädännön soveltamisesta ja kielellisten oikeuksien toteutumisesta sekä tarpeen mukaan muistakin kielioloista.

Valtioneuvosto antaa vaalikausittain eduskunnalle kertomuksen kielilainsäädännön soveltamisesta ja kielellisten oikeuksien toteutumisesta sekä tarpeen mukaan muistakin kielioloista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
